

Onderwerp Raadsvoorstel inzake Regionaal beleidskader Van Afval naar Grondstof
2021-2025
Vergaderdatum 24 februari 2021
Zaaknummer 0971164598

Aan de Raad

Voorstel

De gemeenteraad wordt voorgesteld:

In te stemmen met het Regionaal beleidskader van afval naar grondstof 2021-2025.

Inleiding

De nadelen van de huidige consumptiemaatschappij worden steeds pijnlijker zichtbaar door uitputting van de aarde en klimaatverandering. Verspilling van grondstoffen ligt minder op het netvlies, omdat we het afval verbranden en wegwerken onder de grond en in de wegebouw.

Het ontwrichtend effect van de consumptiemaatschappij wordt door de Europese Unie en de Nederlandse regering omgebogen in een circulaire economie (kort verwoord is dit een economie in balans met de herstelkracht van onze aarde en in balans met het economisch en menselijk kapitaal). Volgens het Centraal Planbureau en het Planbureau voor de Leefomgeving biedt een circulaire economie vele maatschappelijke kansen en voordelen. De gemeenten Stein, Beek en Sittard-Geleen willen deze voordelen ten dienste laten komen van de mensen in deze regio. Hiervoor dient het beleid voor de inzameling van huishoudelijk afval te worden aangescherpt in het Regionaal beleidskader van afval naar grondstof 2021-2025.

Momenteel zijn onze inwoners redelijk tevreden over de afvalinzameling. We maken een gemiddelde hoeveelheid restafval naar Nederlandse maatstaven (circa 150 kg restafval (totaal) per persoon per jaar). Ons recyclebaar afval is van redelijke kwaliteit, maar veel daarvan is nog ongeschikt om hernieuwd als grondstof op hetzelfde niveau te worden ingezet. Om een en ander weer in balans te krijgen met de herstelkracht van de aarde moet het nodige gebeuren de komende decennia. Het voorliggende Regionaal beleidsplan van afval naar grondstof 2021-2025 maakt een begin aan de reis die we als samenleving moeten gaan maken.

De gemeenten Stein, Beek en Sittard-Geleen voeren sinds 2016 gezamenlijk beleid voor de inzameling van huishoudelijke afvalstoffen. Het Regionale afvalplan Westelijke Mijnstreek uit 2016 wordt nu geactualiseerd. Middels deze actualisatie van het bestaande beleid wordt beoogd een eerste extra stap te zetten in de richting van een circulaire economie in 2050.



Het voorliggende "Regionaal beleidskader van afval naar grondstof 2021-2025" is de opmaat richting een uitvoeringsplan. Het betreft een beleidskader waarbij vertrekpunten en doelstellingen worden vastgesteld. Deze uitgangspunten en doelstellingen van het beleidskader zijn vervolgens de basis voor de uitwerking van het uitvoeringsplan in 2021. Er is bewust een knip gemaakt tussen beleid en uitvoering om te voorkomen dat tijdens dit beleidsvormingsproces uitgangspunten en doelstellingen zich vermengen met uitvoering en de beleidsuitgangspunten en doelstellingen gebaseerd worden op de uitvoering i.p.v. andersom.

Om te komen tot een circulaire economie is het noodzakelijk om de ombuiging te maken van afval naar grondstof. Met het oog op deze gewenste ombuiging stellen de gemeenten Stein, Beek en Sittard-Geleen gezamenlijk een grondstoffenplan op voor de periode 2021-2025. De huidige focus van milieu door service wordt daarin verder verbreed.

Het voorliggende beleid heeft de volgende doelstellingen:

- Maximaal 100 kg restafval per inwoner per jaar in 2025 en maximaal 30 kg restafval per inwoner per jaar in 2030;
- Grondstoffen van goede kwaliteit;
- Maatschappelijke meerwaarde;
- Beheersing van de kosten.

Deze doelstellingen sluiten goed aan bij het beleid van hogere overheden en trends uit het bedrijfsleven. Het zal echter een hele klus worden om deze doelstellingen te realiseren, zeker de 30 kg restafval per inwoner per jaar in 2030 en de beheersing van de kosten.

Voor het Regionale beleidskader van afval naar grondstof 2021-2025 wordt verwezen naar bijlage 1.

Argumentatie

1.1 Het Regionaal beleidskader van afval naar grondstof 2021-2025 bevat vertrekpunten op het gebied van strategie, milieu en service waardoor de doelstellingen worden behaald en maatschappelijke meerwaarde wordt gecreëerd.

Naast de in de inleiding genoemde doelstellingen zijn in het beleidskader enkele vertrekpunten benoemd (zie ook §3.3. in bijlage 1). De belangrijkste vertrekpunten worden hieronder kort toegelicht:

- Strategie
 - Het omslagproces 'van afval naar grondstof' leggen we in samenhang af met thema's als mobiliteit, werk en inkomen, duurzaamheid, etc. voor een zo groot mogelijke bijdrage aan de lokale gemeenschap;
 - Afvalbeheer vergt continuïteit voor de volksgezondheid en een schone leefomgeving.
- Milieu
 - We nemen bronscheiding als basis voor meer hergebruik en de beste kwaliteit grondstoffen;
 - Nascheiding en alternatieve afzetmogelijkheden zien we als aanvulling op bronscheiding.



- Service
 - De inwoner 'als gebruiker' wordt als vertrekpunt genomen in het uitvoeringsplan. Het inzamelsysteem moet zoveel mogelijk aansluiten op de behoeften van de gebruikers in plaats van andersom;
 - We stimuleren ook lokale ondernemers, scholen, semi-overheidsorganisaties en gemeentelijke instellingen om hun afvalscheiding te verbeteren;
 - Te nemen specifieke maatregelen dienen afgestemd te zijn op het volledige servicepakket dat wordt geboden aan onze inwoners;
 - De voor grondstoffeninzameling gewenste inzamelerservice dient negatieve neveneffecten als bijplaatsingen en dumpingen van huishoudelijk afval te verminderen.

1.2 Het Regionaal beleidskader van afval naar grondstof 2021-2025 draagt bij aan de doelstelling om in 2050 een circulaire economie te realiseren.

Het voorgestelde beleidskader beoogt een bijdrage te leveren aan verduurzaming van de economie door materialen in de kringloop te houden (circulaire economie). De bijdrage van de gemeente bestaat uit optimalisatie van de inzameling van grondstoffen bij huishoudens en bevordering van bewustwording en verantwoord gedrag bij de inwoners. Het sluiten van de economische materialenkringloop levert een bijdrage aan het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen.

1.3 De doelstellingen van het nieuwe Regionaal beleidskader van afval naar grondstof 2021-2025 bouwen voort op de doelstellingen uit het huidige Regionale afvalplan Westelijke Mijnstreek..

Met het vorige Regionale Afvalplan Westelijke Mijnstreek uit 2016 is ingezet op 'milieu door service' door het verbeteren van de service op de inzameling van afvalstoffen voor de inwoners, hetzij huis-aan-huis hetzij middels de brengvoorzieningen (boven- en ondergrondse containers in de wijken en milieuparken). Deze doelen zijn met succes uitgevoerd, evenals de standaardisatie van milieuparken en tarieven in de Westelijke Mijnstreek.

Hoofdzakelijk door het ongewijzigd laten van de service op restafval is de doelstelling van het verminderen van restafval (tot 100 kg per persoon in 2020) nog niet behaald. Om de hoeveelheid restafval te reduceren en een betere kwaliteit grondstoffen te verkrijgen wordt de focus met het nieuwe grondstoffenplan op milieu door service verder verbreed. Dit maakt ook dat het een grote uitdaging wordt om de doelstelling van 30 kg restafval per persoon per jaar in 2030 te behalen. Uit cijfers van de RWM-gemeenten en andere voorbeeldgemeenten lijkt deze opgave desalniettemin zeker haalbaar. Zie voor meer informatie hoofdstuk 2 in bijlage 1.

1.4 De gemeente Stein had in 2019 een totale hoeveelheid grof en fijn restafval van 147 kg per persoon per jaar.

Door nieuwe praktijkinzichten en een focus die meer gericht is op een circulaire economie, dient het begrip restafval te worden gelezen als alles wat ongesorteerd vrijkomt uit huishoudens en als restafval eindigt. Dit is een afwijkende benadering van de tot heden in de RWM-gemeenten aangehouden methode.



Volgens het Landelijk AfvalbeheerPlan (LAP) dient de volgende definitie voor huishoudelijk restafval te worden aangehouden: 'Mengsel van naar aard en samenstelling verschillende onderdelen van huishoudelijk afval dat ontstaat nadat afzonderlijke deelstromen (gft-afval, papier/karton, glas, enz.) gescheiden zijn gehouden en gescheiden worden ingezameld/afgevoerd.'

Restafval bestaat uit grof en fijn huishoudelijk restafval. De inwoners van de Westelijke Mijnstreek kunnen hun fijne restafval zowel huis-aan-huis aanbieden (middels de minicontainers aan huis of ondergrondse containers) en op de milieuparken. Grof restafval kan enkel worden aangeboden op de milieuparken. De hoeveelheid restafval dat huis-aan-huis en op de milieuparken is ingezameld is samen opgeteld de totale hoeveelheid restafval. Dit is vervolgens omgezet in een hoeveelheid per persoon per jaar. In de gemeente Stein gaat het in 2019 om 147 kg restafval per persoon per jaar (zie §2.6.1 in bijlage 1).

Voorheen werd de hoeveelheid restafval bepaald aan de hand van de hoeveelheid huis-aan-huis aangeboden restafval in de RWM-gemeenten. Hierbij werd de hoeveelheid restafval dat werd aangeboden op de milieuparken niet meegenomen. Daardoor valt de daadwerkelijke hoeveelheid restafval voor de RWM-gemeenten hoger uit dan altijd is gecommuniceerd.

Zoals eerder beschreven is de doelstelling van 100 kg restafval per persoon per jaar in 2020 niet behaald. De belangrijkste reden was het in stand houden van de (hoge) service op restafval. Hierdoor worden onze inwoners nog steeds te veel gefaciliteerd op het kunnen aanbieden van restafval elke twee weken in plaats van het meer scheiden van afval omdat het restafval minder vaak wordt opgehaald, waardoor scheiden van afval meer noodzakelijk is. Bovendien blijkt dat het overgrote deel van het afval dat in de restafvalcontainer belandt geen 'echt' restafval is, maar bestaat uit stromen die gescheiden ingeleverd hadden kunnen worden, zie ook §2.6.1 in bijlage 1.

Door andere keuzes te maken in het uitvoeringsplan zullen inwoners meer service ontvangen op afvalstromen die zij gescheiden kunnen inleveren waardoor de hoeveelheid restafval zal afnemen en de kwaliteit van de grondstoffen toeneemt. De doelstelling om in 2025 100 kg restafval (grof en fijn) per persoon per jaar te hebben is dan ook reëel en haalbaar.

1.5 Het Regionaal beleidskader van afval naar grondstof 2021-2025 heeft een doorlooptijd van 2021 tot 2025.

Het beleidskader heeft een doorlooptijd van 2021 tot en met 2025. Het uitvoeringsplan gaat in in 2022 en loopt ook tot en met 2025. Aan het einde van de looptijd worden de plannen tegelijkertijd geëvalueerd en waar nodig gewijzigd. Door deze langere looptijd is het mogelijk om te zorgen voor continuïteit in het beleid en de uitvoering.

Financiële onderbouwing

De met de uitvoering van dit beleidskader gepaard gaande kosten worden duidelijk in het Uitvoeringsplan Grondstoffeninzameling. Het uitgangspunt is 100% kostendekking, waarbij alle kosten voor de afvalinzameling en -verwerking, net zoals nu, in rekening worden gebracht



bij de inwoner. We streven hierbij bovendien naar kostenbeheersing om de kosten voor onze inwoners zo laag mogelijk te houden.

Op dit moment zijn de DIFTAR-kosten voor de RWM-gemeenten gelijk aan elkaar. Dit zal ook in het nieuwe uitvoeringsplan zo zijn. Het is wel mogelijk dat het vastrecht in de gemeenten verschilt, net zoals nu het geval is.

Bijdrage aan strategische toekomstvisie 2018-2022:

Het beleidskader is gericht op een juiste inzameling en verwerking van huishoudelijke afvalstoffen, hogere service voor onze inwoners en het creëren van maatschappelijke meerwaarde. Hiermee draagt deze aanpak bij aan kernwaarde 1 'Sociale en vitale kernen' en kernwaarde 2 'Een duurzame leefomgeving met unieke waarden' van de strategische toekomstvisie 2018-2022.

Relevante beschikbare achtergrondinformatie

In 2020 is gestart met het transitietraject waarbij in het najaar een informatieve en interactieve beeldvormende avond voor de gemeenteraden van Stein, Beek en Sittard-Geleen heeft plaatsgevonden. Het voorliggende beleidskader is gebaseerd op vigerende wet- en regelgeving, landelijke doelstellingen alsmede de uitkomsten uit bovengenoemde sessies.

Het Uitvoeringsplan Grondstoffeninzameling wordt momenteel opgesteld. De verwachting is dat het Uitvoeringsplan in augustus gereed is. Op 22 september wordt het Uitvoeringsplan vervolgens een eerste keer gepresenteerd aan de gemeenteraad in de beeldvormende raadsvergadering en vervolgens oordeelsvormend behandeld op 30 september. Op 18 november 2021 neemt de gemeenteraad een besluit over het Uitvoeringsplan Grondstoffeninzameling.

Vooruitlopend op de communicatie over grondstoffen en grondstoffeninzameling welke een specifiek en (zeer) belangrijk onderdeel vormt van het Uitvoeringsplan Grondstoffeninzameling zal de inhoud van het vastgestelde beleid na vaststelling door de gemeenteraad worden gecommuniceerd naar onze inwoners. Hiermee worden zij geïnformeerd over de stand van zaken en de vervolgstappen in het proces om te komen tot het Uitvoeringsplan Grondstoffeninzameling. De informatie uit het Regionaal beleidskader van afval naar grondstof 2021-2025 voor de inwoners zal overzichtelijk en in begrijpbare taal worden vormgegeven. De gebruikelijke online en offline communicatiekanalen zullen worden ingezet.

Burgemeester en Wethouders,

de Secretaris,

de Burgemeester,

